



BELARUS



TARIM SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih : 31/10/2025

Raporu Hazırlayan: Minsk Ticaret Müşavirliği

1. Ülke Pazarında Tarım Sektörü

1.1 Tarımsal Üretim

Belarus ekonomisinde, ülkenin gıda güvenliğini sağlamak öncelikli hedef olup, tarım önemli bir sektördür. Ülke düz bir yapıya sahip olduğundan geniş tarım alanları bulunmaktadır. 2023 yılında tarımsal üretimin GSYİH'ye katkısı %7,2 olarak gerçekleşirken, bu sektördeki kuruluşlarda 246 binden fazla kişi istihdam edilmiştir. 1 Ocak 2024 tarihi itibarıyla sektörde yaklaşık 1.500 tarım kuruluşu ve 3.400 köylü (çiftçi) hanesi bulunmaktadır. Ayrıca, Belarus'ta hayvancılık sektörü de önemli bir yer tutar, özellikle et ve süt üretimi açısından öne çıkmaktadır.

2024 yılında tüm işletme tipleri dikkate alındığında (tarım kuruluşları, özel işletmeler ve hanehalkı arazileri) tarımsal ürün ekilen toplam alan 5725,8 bin hektardır.

Toplam ekilen alanın %92,2'sini tarım kuruluşları, %3,8'ini özel işletmeler, %4'ünü hanehalkı arazileri oluşturmaktadır.

Bahsi geçen ekilen arazilerin %43,3'ünde tahıl ve baklagiller, %42'sinde yem bitkileri, %10,6'sında endüstriyel bitkiler, %2,5'inde patates ve %1,6'sında sebze-meyve yetiştirilmektedir.

2024'te patates üretimi 3,1 milyon ton, şeker pancarının brüt hasatı 5 milyon ton, sebze üretimi 2,8 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

2024 yılında toplan sebze üretiminin 3,8'ini oluşturan 106 bin tonluk bölümü seralarda yetiştirilmiştir. Seralarda sebze üretiminde domatesin payı %53, salatalığın payı %45,2, diğer sebzelerin payı ise %1,8'dir. Seracılıkta sebze üretiminde lider bölge Minsk bölgesidir.

Belarus'ta Tarımsal Üretim Miktarı (bin ton)					
Ürün Çeşidi	2019	2020	2021	2022	2023
Tahıllar ve baklagiller	7 232,6	8 660,6	7 319,8	8 701,4	7 666,3
Patates	4 354,7	3 707,9	3 405,1	3 858,8	4 020,8
Sebze	2 952	2 796,4	2 724,5	2 863,1	2 801,2
Meyve ve Orman Meyveleri (Berry)	534,7	770,3	609,4	820	643
Kolza	578,3	732,7	715,1	806	898,6
Lif keten	46,2	47,8	35,7	47,6	37,2
Şeker pancarı	4 945,3	4 008,5	3 873,7	4 226,8	4 844,7

Kaynak: Belstat

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları

Belarus'ta tarım ürünlerinin üretici fiyatları, ulusal ve uluslararası piyasalara göre değişiklik gösterebilmektedir. Üretici fiyatları genellikle yerel arz ve talep, hava koşulları ve global pazar fiyatları gibi faktörlerden etkilenmektedir. Bu fiyatlar, ürün çeşitliliği, üretim miktarı ve kaliteye bağlı olarak farklılık göstermektedir.

Belarus hükümeti, 713 sayılı Kararda yaptığı 5 numaralı düzenleme ile bazı sebze ve meyve grupları için maksimum uygulanabilecek fiyat düzeyini belirlemiştir. Belgeye göre, 21 Ekim 2024 ile 2025 Mayıs döneminde taze salatalık, elma, soğan, yemeklik patates, beyaz lahana, sofralık pancar ve havuçta azami satış fiyatı aylara göre belirlenmiştir. Örneğin, Ekim 2024'te mağazalardaki patates fiyatının kg başına 1 rubleyi, Mayıs 2025'te ise 1,16 rubleyi geçmemesi gerekmektedir. Elmanın perakende satış fiyatı Ekim ayında 3,89 rubleye, Kasım ayında 6,58 rubleye, Aralık ayında 8,85 rubleye, Ocak 2025'te 8,61 rubleye, Şubat ayında 8,4 rubleye kadar çıkabilecektir.

2025 yılı Nisan ayında yapılan değişiklik ile söz konusu ürünlere üretici satış fiyatı üzerinde ve ithalat fiyatı üzerine perakende sektöründe eklenebilecek maksimum fiyat artış oranı yerli ürünler ve ithal ürünler için ayrı ayrı belirlenmiştir.

Buna göre yeni düzenleme ile belirlenen söz konusu oranlar aşağıda görülebilir:

- Yıkanmamış taze yemeklik patates: %15 (yerli) / %30 (ithal)
- Taze beyaz lahana: %15 (yerli) / %30 (ithal)
- Soğan: %15 (yerli) / %30 (ithal)
- Yıkanmamış taze sofralık pancar: %15 (yerli) / %30 (ithal)
- Yıkanmamış taze havuç: %15 (yerli) / %30 (ithal)
- Taze salatalık: %15 (yerli) / %30 (ithal)
- Taze domates: %15 (yerli) / %30 (ithal)
- Taze sarımsak: %30 (yerli) / %30 (ithal)
- Tatlı biber: %30 (yerli) / %30 (ithal)

1.2.1 Hayvancılık Ürünleri

Hayvancılık sektörü Belarus tarımının önemli bir parçasıdır. Süt ve süt ürünleri, et ve deri gibi hayvansal ürünler, hem iç piyasada hem de dış pazarlarda talep görmektedir.

- Süt Fiyatları: Belarus'da süt fiyatları, süt üreticilerinin maliyetlerine göre değişir. 2025 yılı itibarıyla, süt fiyatları litre başına yaklaşık 0.75-1.00 USD arasında işlem görmektedir.

- Et Fiyatları: Et fiyatları, özellikle sığır eti ve koyun eti gibi ürünler, hem iç pazar hem de ihracat açısından önemlidir. 2025 yılı itibarıyla, sığır eti fiyatları kilogram başına 8-15 USD, koyun eti fiyatları ise kilogram başına 10-15 USD arasında işlem görmektedir.

1.3 Tarım Sektöründe Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Belarus Ulusal Biyoteknoloji Şirketi (BNBC):

BNBC, temel yem amino asitleri, bileşik yemler ve premiksler, buğday gluteni ve derin tahıl işlemeyle elde edilen bir dizi diğer ürünün üretimi yapan Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerindeki en büyük biyoteknolojik komplekstir.

BNBC'de, mikrobiyolojik sentez yoluyla, dört temel amino asit (L-lizin sülfat, L-lizin monohidroklorür, L-treonin ve L-triptofan) aynı anda üretilmektedir.

BNBC, çok kaliteli ürünler üreten önde gelen karma yem ve yem katkı maddeleri üreticilerinden biridir. Şirket, STB ISO 9001, ISO 9001, Helal, STB 1470 ve FSSC 22000 gibi kalite yönetim sistemlerini uygulamaktadır.

"Polesye" Biyoteknoloji ve Yeşil Ekonomi Alanında Yenilikçi Endüstriyel Kümelenme:

Çok disiplinli bir Biyoteknoloji Merkezi olan Polesye Kümelenmesi, "Bitkisel ve Hayvansal Üretimde DNA ve Hücrel Teknolojiler", "Tarımsal-Endüstriyel Komplekste Yenilikçi Teknolojiler" ve "Hücre Kültürü Biyoteknolojileri" laboratuvarlarında anılan konularda çalışmalar yürütmektedir.

Orsha ve Sennensky Bölgeleri Tarım Kümesi:

Vitebsk bölgesinin en aktif tarım işletmelerinin üretim, işleme, taşıma, tanıtım ve ürünlerin satışında etkin etkileşim yoluyla rekabet güçlerini ve ekonomik potansiyellerini artırmak, aralarında düzenli bir bilgi akışı süreci düzenlemek yoluyla oluşturulan geniş bir ortaklık yapısıdır.

Girişim, Orsha ve Sennensky bölgelerindeki köylü çiftliklerinin temsilcilerini bir araya getirmektedir. Kümelenme faaliyetinin temelini, insansız hava araçları kullanılarak hassas tarım yöntemlerinin test edilmesi de dahil olmak üzere, mahsul işlemede yenilikçi teknolojilerin uygulanması oluşturuyor.

Goretsky Bölgesi Tarımsal Teknoloji Kümesi:

2021 yılında, Gorki Teknoparkı ve Belarus Devlet Tarım Akademisi eğitim kurumu desteğiyle kurulmuştur. Kuruluş amacı aşağıda sıralanmaktadır.

- Yenilikçi, bilimsel ve teknik faaliyet alanlarında deneyim ve çalışma sonuçlarının paylaşılması için ortak etkinlikler düzenlemek;
- Tarımsal teknoloji kümesinin taraflarının maddi, teknik ve bilgi kaynaklarını, sığır yetiştiriciliğinde yenilikçi teknolojilerin uygulanması için kullanma olanağı sağlamak;
- Modern tarım teknolojilerinin teşvik edilmesi.

1.4 Tarım Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Belarus'ta tarım ürünleri en çok kolayca erişim sağlanan ve çok yaygın olan market ve hipermarketler ile pazar yerlerinde satılmaktadır.

Market ve Hipermarketlerin listesi aşağıdaki gibidir:

Evrotoorg Grubu: Bu grubun ülkede 1.135 Euroopt mağazası, 363 Hit! mağazası, 123 Grosik mağazası bulunmaktadır ve en yaygın market grubudur.

Dobronom Grubu: 30 Dobronom mağazası, 800 Kopeyka mağazası ve 150 Mayak mağazası bulunmaktadır.

Libretik Grubu: 230 Sosedi mağazası ve 25 Umnyy Vybor mağazası bulunmaktadır.

GIPPO Grubu: 29 GIPPO hipermarketi bulunmaktadır. Ayrıca BelMarketCompany yönetimindeki 62 mağazadan oluşan BelMarket zincirinin sahibi de GIPPO grubudur.

Korona: Tobacco-Invest firmasına ait olan ve kendi adını taşıyan AVM'lerde bulunan Korona hipermarketleri ülkede 43 tanedir.

Santa: 260 mağazası bulunan süpermarket zinciri 2024 yılının en karlı market özelliğini taşımaktadır.

Green: 35 mağazası bulunan hipermarketin ayrıca kendi adını taşıyan AVM'leri de bulunmaktadır.

Almi: 38 mağazası bulunan Almi markası Unifood firmasına aittir.

Ayrıca, Minsk'te bulunan en önemli toptancı pazarı ise Lebyazhy Pazardır. Marketler ve küçük ithalatçıların dışında ithat edilen ürünlerin ülkeye dağıtımı bu pazardan yapılmaktadır.

Yine Minsk'te bulunan Kamarofka Market Minsk'in en önemli pazarlarından biridir. Pazardaki fiyatlar marketlere göre daha uygundur.

Ayrıca aşağıda market dışı büyük ithalatçıların da bilgileri verilmektedir:

"FRUTREAL": <https://fruitreal.by/>

Merkezi Minsk'te bulunan şirket 30 yıldan uzun süredir pazarda faaliyet göstermektedir. Meyve, sebze, kuru meyve ithalatı ve toptan ticareti yapmaktadır. 10.000 m² depo alanına sahip firmanın, Belarus genelinde 20 deposu bulunmaktadır. Mısır, Güney Afrika, Arjantin, Türkiye, Ekvador'dan ürün tedarik etmektedir.

"FOODLOGISTIC": <https://foodlogistic.by/>

Minsk'te yerleşik firma sebze, meyve, gıda ürünleri ithalatı ve toptan ticareti yapmaktadır. 19.000 m² depo alanına sahiptir. 67 ülkeden ithalat yapmaktadır.

"FOOD Sistem" <https://food375.by/>

Minsk'te yerleşik firma HoReCa sektörü için gıda tedarik etmektedir.

"BELSLAVPROD" <https://belslavprod.by/>

Minsk'te yerleşik firma taze sebze ve meyve toptan tedariki konusunda faaliyet göstermektedir.

"UNIFROST" <https://unifrost.by/>

Minsk'te yerleşik firma 2001 yılında kurulmuş olup, dondurulmuş sebze, meyve, mantar ticareti ile ilgili çalışmaktadır.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

Belarus, AB ve ABD tarafından uygulanmakta olan yaptırımlara tepki olarak ticaret verilerini ülke ve sektör bazlı olarak açıklamamaktadır. Aynı şekilde Belarus'un en büyük ticaret partneri olan Rusya da ticaret verisi açıklamamaktadır. Tablolardaki veriler Trademap sistemindeki diğer ülkelerin verilerinin birleştirilmesi ile oluşan "mirror data"lara dayanmaktadır. Rusya verisi eksik olduğundan toplam rakam ve sıralama gerçekte olduğundan farklı olacaktır. Tablolar diğer ülkelerle olan ticaret hakkında bilgi verecektir.

2.1.1 Tarım Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı*	İthalat Değeri (bin \$)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
1	Polonya	329.127	19,83
2	Almanya	158.991	9,58
3	Litvanya	131.590	7,93
4	Türkiye	125.313	7,55
5	Hollanda	108.716	6,55
6	Estonya	99.429	5,99
7	Çin	89.397	5,39
8	Moldova	61.957	3,73
9	İtalya	60.992	3,67
10	Fransa	38.161	2,30

*Verilerde Rusya dahil değildir ve bilgiler sadece diğer ülkelerin verisine dayanmaktadır.

2.1.2 Tarım Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İhracat Değeri (Bin \$)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
1	Çin	613.138	29,20
2	Özbekistan	286.252	13,63
3	Kazakistan	245.096	11,67
4	Norveç	195.827	9,33
5	Letonya	84.536	4,03
6	Polonya	77.098	3,67
7	Azerbaycan	62.865	2,99
8	Litvanya	65.060	3,10
9	Tacikistan	48.899	2,33
10	İsrail	44.238	2,11
	Türkiye	10.986	0,52

* Verilerde Rusya dahil değildir ve bilgiler sadece diğer ülkelerin verisine dayanmaktadır.

2.1.3 Tarım Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (Bin \$)	Türkiye'den İthalatı (Bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
090121	Kahve; kafeini alınmamış, kavrulmuş	96.435	10.678	11,07
210690	Diğer gıda müstahzarları	79.503	923	1,16
100510	Mısır (tohumluk)	62.685	0	0,00
230910	Kedi/köpek maması (perakende)	55.961	696	1,24
220421	Üzümden diğer şaraplar (köpüklü hariç) ve fermantasyonu alkol ile önlenmiş/durdurulmuş üzüm şırası; muhtevası =<2 litre	43.577	3.102	7,12
220820	Üzüm şarabı-alkol derecesi % 80'den az, tağyir edilmemiş	42.284	0	0,00
230990	Hazır diğer hayvan yemleri (perakende)	41.399	211	0,51
060290	Diğer canlı bitkiler, çelikler, daldırmalar, mantar miselleri	35.647	196	0,55
120991	Sebze tohumları	32.322	34	0,11
020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatatı (dondurulmuş)	32.163	14.105	43,85

*Verilerde Rusya dahil değildir ve bilgiler sadece diğer ülkelerin verisine dayanmaktadır.

2.1.4 Tarım Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler (10 ürün)

Tarife Pozisyonu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İhracat Değeri (Bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (Bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
151411	Rep, kolza, hardal yağı; ham (düşük erusik asitli)	472.419	0	0
020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatatı (dondurulmuş)	215.678	0	0
020120	Sığır eti; diğer kemikli parçalar (taze/soğutulmuş)	194.172	0	0
040210	Süt, krema (toz, granül vs. katı yağ oranı %1, 5'ten az)	164.510	4.357	2,64
040410	Peynir altı suyu ve tadil edilmiş peynir altı suyu	74.209	289	0,38
020230	Sığır eti; kemiksiz (dondurulmuş)	64.169	0	0
170199	Kimyaca saf sakkaroz ve diğer şekerler	63.693	50	0,07
040690	Diğer peynirler	57.767	0	0
230641	Rep/kolza tohumu yağı üretim artığı küspe ve katı atıklar (düşük erusik asit içerikli)	44.763	0	0
160100	Etten, sakatatın/kandan yapılmış sosisler vb. ürünler	41.290	0	0

*Verilerde Rusya dahil değildir ve bilgiler sadece diğer ülkelerin verisine dayanmaktadır.

3. Sektörde Ülkemizden İhracat (Değer ve Miktar)

3.1 Sektörde Ülkemizin Ülkeye İhracatı (ilk 10 ürün)(1.000 \$)

	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	2022	2023	2024
1	020714	Horoz ve tavukların parçalanmış et ve sakatları (dondurulmuş)	16.274	21.019	14.105
2	030211	030211: Alabalıklar (taze/soğutulmuş)	4.256	8.885	11.590
3	180400	Kakao yağı	0	625	11.150
4	090121	Kahve (kafeini alınmamış, kavrulmuş)	5.052	8.398	10.678
5	030314	Alabalıklar; dondurulmuş	4.678	17.680	9.224
6	070200	Domates (taze/soğutulmuş)	7.378	7.676	7.019
7	180690	Diğer çikolata, kakao içeren gıda müstahzarları	3.121	3.517	4.882
8	080521	Mandarinler (Tanjerin ve Satsumalar Dahil)	6.784	7.668	4.807
9	170490	Diğer kakao içermeyen şeker mamulleri	5.889	6.517	3.441
10	220830	Viskiler	0	3.645	3.440
11	080930	Şeftali (nektarın dahil) (taze)	3.119	3.112	3.392
12	080550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)	4.077	3.920	3.235
13	080610	Üzüm (taze)	5.646	4.925	3.226
14	220421	Üzümünden diğer şaraplar (köpüklü hariç) ve fermantasyonu alkol ile önlenmiş/durdurulmuş üzüm şırası; muhtevası =<2 litre	0	4.590	3.102
15	080420	İncir (taze/kurutulmuş)	1.809	2.795	2.712
16	190532	Waffle ve gofretler	450	1.822	2.527
17	190590	Diğer ekmekçi mamulleri	1.320	2.953	2.481
18	190531	Tatlı bisküviler	1.736	2.687	2.232
19	080540	Taze ve kurutulmuş Greyfurt ve Pomelo	3.075	1.279	1.252
20	080510	Taze ve kurutulmuş portakal	2.547	1.897	1.243
	TOPLAM		13.621	16.286	10.140

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler

Belarus idari olarak Brest, Vitebsk, Gomel, Grodno, Minsk ve Mogilev olmak üzere 6 bölgeye ayrılmıştır.

Minsk Bölgesi, modern teknolojiler ve enerji yoğun ekipmanlar kullanılarak sebze yetiştiriciliği, meyve yetiştiriciliği ve şeker pancarı yetiştiriciliği de dahil olmak üzere gelişmiş bir tarıma sahiptir. Gomel Bölgesinde sebze ve tahıl üretimi önemli boyuttadır. Brest bölgesinde buğday başta olmak üzere yoğun tahıl üretimi mevcuttur. Vitebsk bölgesi, tahıl üretimine odaklanmıştır. Grodno bölgesi, hayvancılıkta gelişmiştir. Mogilev bölgesi, süt ve et üretimine odaklanmıştır.

Tarımsal kalkınmada, yeni teknolojilerin kademeli olarak devreye alınarak, sebze, mantar, süt ve et üretiminde verimlilik artışı hedeflenmektedir.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

Belarus ekonomisinde tarım sektörü, genellikle büyük ölçekli üreticiler ve kooperatifler tarafından devlet kontrolünde ve büyük kolektif çiftlikler şeklinde organize olmuştur.

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

Belarus Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İdaresi Tarımsal Sanayi Holdingi: (<http://agroudp.by/>)

Holdingin, ana faaliyet konusu bitki ve sebze yetiştiriciliği, hayvancılık ve kümes hayvancılığı ile kendi ürünlerinin işlenmesi ve satışı olan holdinge bağlı üye kuruluşların stratejik gelişimini sağlamaktır.

Cumhuriyetçi Tarım-Sanayi Birliği "BelAPS" (<https://belaps.by/>):

Tarım-sanayi kuruluşlarının girişimcilik faaliyetlerini desteklemek için eylemleri koordine etmek ve işveren birliği temelinde ortak mülklerini ve diğer çıkarlarını temsil etmek ve korumak amacıyla oluşturulmuştur.

Vitebsk "Et ve Süt Ürünleri" Devlet Derneği (<http://vitmmp.by/>)

Belarus Cumhuriyeti'nde et ve süt ürünleri, un ve tahıllar, karma yem, premiksler ve konserve balık üretimi yapan en büyük şirket derneklerinden biridir. Dernek, genel yönetim, sektörel yönetim, faaliyetlerin koordinasyonu ve bünyesinde yer alan tüzel kişilerin çıkarlarının temsilini yürütmektedir. Derneğin bünyesinde 18 işletme bulunmaktadır.

Minoblmyasomolprom (<https://stelland.by/>)

Minsk Belediyesi üniter işletmesi "Minoblmyasomolprom" - "Myasomolprom" holdinginin yönetim şirketi, Minsk Bölge Yürütme Komitesi'ne bağlı bir kuruluştur ve Minsk şehri ve Minsk bölgesindeki et ve süt işleme kuruluşlarının faaliyetlerini koordine etme işlevini yürütmektedir. Minsk bölgesinin et ve süt endüstrisi, 9 şubesi bulunan 4 süt işleme işletmesi ve 4 et işleme tesisi ile temsil edilmektedir.

Grodnensky (<https://spkgrodnenski.by/>)

Grodno Bölgesi Tarımsal Üretim Kooperatifi "Grodnensky" 30 Temmuz 1952'de kurulmuştur. Bitkisel üretimin temel amacı, hayvancılık ve kümes hayvancılığının kendi yem ihtiyacını karşılamak ve tohumluk tahıl yetiştirmektir.

Belarus'ta benzer şekilde tüm bölgelerde devlete ait bu tarz işletmeler yaygındır.

4.2.2 İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Belarus'ta özellikle ithalatçı firma bilgilerinin yayınlandığı açık bir kaynak olmamakla birlikte <https://ibiz.by/>; <https://factories.by/proizvoditeli/napravleniya> adresinden tüm firmalara ilişkin arama yapılabilir. Diğer taraftan, Raporun 1.4. numaralı başlığı altında iletişim kurulabilecek en önemli ithalatçıların listesi verilmiştir.

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Belarus'a tarım ürünü ithal etmek için gerekli belgeler:

- Gümrük beyannamesi
- Taşıma belgesi/Konşimento
- Ticari fatura
- Çeki listesi
- İthalat lisansı
- Menşe şahadetnamesi
- Bitki Sağlık Sertifikası

Sunulacak zorunlu belgeler, malların türüne ve menşe ülkesine bağlı olarak değişebileceğinden yerel bir gümrük müşaviri ile çalışılması önem arz etmektedir.

4.4 Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır? Varsa yetkilendirilmiş gözetim şirketleri hangileridir?

Belarus'a ithal edilen mallar için sevk öncesi inceleme zorunluluğu yoktur.

4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar (milli katılım olup olmadığı) ve Tarihleri

BELAGRO:

Belagro, Belfarm, Belproduct, Gıda Endüstrisi ve Prodmash.Holod.Upak alt bölümlerinden oluşan BELAGRO isimli Belarus Tarım Sanayi Haftası ülkenin en büyük tarım sanayi fuarıdır ve genellikle Haziran ayının başında, Tarım Bakanlığı'nın öncülüğünde düzenlenmektedir. (<https://belagro.minskexpo.com/>)

PRODEXPO

Gıda ürünleri, içecekler, hammaddeler, malzemeler, ekipmanlar ve gıda endüstrisi teknolojileri üreticilerini ve tedarikçilerini ağırlayan uluslararası toptan satış fuarıdır. Etkinlik, Belarus

Cumhuriyeti Tarım ve Gıda Bakanlığı ve Belarus Gıda Sanayii Devlet Kurumu "Belgospischeprom" tarafından desteklenmektedir.

4.6 Sektör firmalarına hitap eden ve gerçekleştirilmesi planlanan ticaret heyetleri

Tarım sektörüne yönelik gerçekleştirilmesi planlanan ticaret heyeti bulunmamakla birlikte zaman zaman ticaret sanayi odaları tarafından Belarus'a gerçekleştirilen ziyaretlerde ziyaretçiler arasında bu sektörde faaliyet gösteren firmalar da yer almaktadır.

4.7 Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Belarus satınalma ihale/ilan sitesi www.icetrade.by olup, site 01.01.2013 tarihi itibarıyla şifresiz kullanıma açılmıştır. Site Rusça dilindedir ve sitede Rusya Federasyonu ihalelerini de takip etmek mümkündür.

Ayrıca, Belarus Mal Borsası üzerinden alım satımı yapılan ürünler arasında tarım ürünleri de bulunmaktadır. Sığır eti, kümes hayvanlarının eti ve sakatatı, endokrin enzim hammaddeleri, yağsız süt tozu, tam yağlı süt tozu, peynir altı suyu, süt tereyağı, peynir, tahıllar, bitkisel yağlar, yem katkı maddeleri ve premiksler, yağlı bitkilerin küspesi ve küspesi ve bitki koruyucu maddeler için Belarus Mal Borsası üzerinden işlem yapılmaktadır. Mal Borsasında işlem yapabilmek için borsaya kayıt olmak ve elektronik imza almak gerekmektedir.

4.8 Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/Tercihli Ticaret Anlaşmaları Hakkında Bilgi

Belarus, 15 Nisan 1994 tarihinde imzalanan Serbest Ticaret Bölgesi Kurulmasına İlişkin Bağımsız Devletler Topluluğu Anlaşması'na taraftır. Ayrıca, 18 Ekim 2011'de Ermenistan, Kazakistan, Kırgızistan, Moldova, Rusya, Tacikistan ve Ukrayna ile BDT Serbest Ticaret Bölgesi Anlaşmasını imzalamıştır.

Daha sonra, 29 Mayıs 2014'te Avrasya Ekonomik Birliği (AEB)'nin temellerini atan Antlaşma Belarus, Kazakistan ve Rusya tarafından imzalanmıştır. Birliğe, Ermenistan'ı dahil eden Antlaşma ise 9 Ekim 2014'te imzalanmıştır. Birlik, 1 Ocak 2015'te resmen kurulmuştur. 12 Ağustos 2015 tarihi itibarıyla Kırgızistan Avrasya Ekonomik Birliği'ne üye olmuştur.

29 Mayıs 2014 tarihli AEB Hakkında Antlaşma'nın 35. Maddesi uyarınca, üçüncü taraflarla serbest ticaret rejimi, Birliğin bu üçüncü tarafla yaptığı uluslararası bir anlaşma temelinde oluşturulmuştur.

AEB tarafından akdedilen serbest ticaret anlaşmaları aşağıdaki gibidir:

- Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti (29 Mayıs 2015).
- Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) (17 Mayıs 2018, 25 Ekim 2019) (STA olmamakla birlikte Ekonomik ve Ticari İşbirliği Anlaşmasıdır.)
- Singapur Cumhuriyeti (1 Ekim 2019)
- Sırbistan Cumhuriyeti (25 Ekim 2019)
- İran İslam Cumhuriyeti (25 Aralık 2023)
- Moğolistan (2 Temmuz 2025- Geçici Serbest Ticaret Anlaşması)

- BAE (3 Temmuz 2025-Ekonomik Ortaklık Anlaşması)

Hâlihazırda Serbest Ticaret Anlaşması yapılması hazırlık aşamasında olan ülkeler: İsrail, Hindistan, Mısır ve Endonezya'dır.

4.9 Varsa Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Tercihli tarife uygulaması bulunmamaktadır.

4.10 Sektörde Standartlar

Belarus'a ithalatta ve ülkede üretim faaliyetlerinde Devlet Gümrük Komitesi (<https://www.customs.gov.by/en/>) ve Devlet Standardizasyon Komitesi (<https://gosstandart.gov.by/en/>) standartlar, teknik düzenlemeler, akreditasyon, ürün güvenliği, ithalat denetimi ve piyasa gözetimi konularında yetkili kurumlardır. Belarus, henüz DTÖ üyesi olmamakla birlikte, mevzuatı büyük ölçüde uluslararası normlara uyumludur.

Belarus'un hükümet standartları "STB" kısaltmasını taşır. "GOST" kısaltmasını taşıyan standartlar aynı zamanda BDT bünyesinde faaliyet gösteren Avrasya Standardizasyon, Metroloji ve Sertifikasyon Konseyi tarafından kullanılan hükümet standartları olarak da uygulanmaktadır. Belarus'ta kabul edilen hükümet standartlarının uluslararası standartlarla uyum düzeyi %80'e ulaşmaktadır.

Belarus'a ithalatta sertifikasyon işlemleri ithalat aşamasında yapılmakta olup, sertifika süreci sonuçlanmamış ürünlerin satışı yasaktır.

Belarus'ta ürünlerin kalitesini ve güvenliğini düzenleyen farklı sertifikasyon türleri bulunmaktadır. Mal ve hizmetlerin belirlenen standartlara uygunluğunu gösteren bu sertifikasyon türleri EAC, STB, GOST gibi belge türleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tarım sektöründe veterinerlik ve bitki sağlığı, özellikle gıda güvenliği açısından büyük önem taşır.

- Veteriner Sağlık Belgeleri: Hayvansal ürünlerin uluslararası ticaretine yönelik veteriner sağlık belgesi gereklidir. Bu belgeler, ürünlerin belirli bir sağlık standardına ve hastalık riskine karşı güvenli olduğunu kanıtlar.

- Fitosaniter Standartlar: Tarım ürünlerinin, özellikle gıda ve hayvancılık alanındaki ürünlerin sağlık açısından uygunluğunu denetleyen fitosaniter kurallardır.

Belarus'ta tarım ürünlerinin standartları, ülkenin üyesi olduğu Avrasya Ekonomik Birliği (EAEU) ulusal ve teknik düzenlemelerine dayanmaktadır. Temel yasal belgeler ve standartlar:

- EAEU Gıda Ürünlerinin Güvenliği Hakkında Teknik Düzenlemesi (TR TC 021/2011), sebze ve meyveler dahil gıda ürünlerinin güvenlik ve kalite gerekliliklerini belirler.

- Belarus'ta sebze ve meyvelerin kalitesini doğrulamak için uygunluk beyanı yapılmaktadır. Bu EAEU'nun TR TC 021/2011 gerekliliklerine uygundur. Beyan, kaydedilir ve EAEU ülkelerinin tümünde geçerlidir.

4.11 Sektörde Etiketleme

Belarus'a ithal edilen tarım ürünlerinin etiketlemesi, Avrasya Ekonomik Birliği'nde geçerli olan Gümrük Birliği Teknik Regülasyonu TR TS 022/2011 "Gıda Ürünleri Etiketleme" gerekliliklerine uygun olmalıdır. Etiketleme, her biri perakende satışa yönelik ambalajlarda Rusça olarak yapılmalıdır.

Etiketlemede yer alması gereken zorunlu bilgiler:

- EAC uygunluk işareti
- Ürün adı
- Net ağırlığı
- Bileşen ve İçindekiler Listesi
- Üretim veya paketleme tarihi
- Saklama koşulları
- Son kullanma tarihi
- Üreticinin adı ve adresi
- İthalatçının adı ve adresi

4.12 Sektörde Ambalajlama

Belarus'ta tarım ürünlerinin ambalajı, gıda güvenliği, ürün korunması ve bilgilendirme açısından bir dizi gereksinime uygun olmalıdır ve bu gereksinimler ulusal yasalar ile EAEU standartları tarafından düzenlenmektedir.

Ambalaj Malzemesi, gıda ürünleri için güvenli olmalı, zararlı maddeler içermemeli, meyve ve sebzelerin taşınması ve saklanması sırasında kalite ve tazeliklerini korumalıdır.

Ambalajın ağırlık ve hacminin en az düzeyde tutulması, atıkların azaltılması ve 2040 yılına kadar geri dönüşüm oranının kademeli olarak artırılarak geri dönüştürülmüş malzemelerin kullanımı hedeflenmektedir.

4.13 Lojistik (nakliye süresi, en fazla tercih edilen taşıma modları, güzergahlar v.b.)

Belarus'a ihracatımızda ağırlıklı olarak karayolu taşımacılığı kullanılmaktadır. Karayolu ile ilgili batı ve doğu güzergahı alternatifleri olmakla birlikte, artan yaptırımlar sonrası Belarus'un batı komşuları Belarus ile olan sınırlarının çoğunu kapatmıştır. Polonya Hükümeti, Belarus ile yapılan yük taşımacılığını adım adım kısıtladıktan sonra Nisan 2023'te aldığı karar ile Avrupa Birliği üye ülkeleri, EFTA'ya taraf ülkeler, Avrupa Ekonomik Bölgesi Anlaşmasına taraf olan ülkeler ve İsviçre Konfederasyonu'nda kayıtlı araçlar ve yolcu taşımacılığı hariç olmak üzere üçüncü ülke tırlarına sınır geçişlerini tamamen kapatmıştır. Buna göre, Türk tırlarının Avrupa'dan Belarus'a geçişi ancak Litvanya ve Letonya üzerinden mümkün olmaktadır ve uzun süre beklemler söz konusu olabilmektedir. Kullanılabilecek diğer bir taşıma güzergahı ise doğu güzergahı olup, uygulanan yaptırımlar sonrası karayolu taşımacılığında Gürcistan-Rusya-Belarus, Gürcistan-Azerbaycan-Rusya-Belarus veya Ro-ro gemileri ile Rusya- Belarus güzergahları daha çok kullanılır hale gelmiştir.

4.14 Dağıtım Kanalları

Belarus'da pazara girebilmenin en etkili yolu, büyük toptancılarla ya da yeterli büyüklükte dağıtım kanalına sahip firmalarla ve marketlerle işbirliği yapmaktır. Toptancılar tarafından ithal edilen mallar öncelikle depolara ve daha sonra yerel perakendecilere sevk edilebileceği gibi perakendeciler de doğrudan ithalat yapmaktadır.

4.15 E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat)

4.15.1 Ülkedeki Pazaryerleri

Belarus'ta e-ticaretin önemli bir kısmı, hem yerel hem de uluslararası şirketlerin son tüketicilere ürün satıp teslim etmelerine olanak tanıyan çevrimiçi mağazalar ve dijital platformlar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Belarus'taki başlıca pazar yerleri şunlardır:

- Kufar.by: Platform ilk olarak ikinci el ürün satış yeri olarak faaliyete başlamıştır. Daha sonra gayrimenkul ve otomobil dahil çok çeşitli mal ve hizmetin alınıp satılmasına olanak tanıyan Belarus'un en büyük çevrimiçi platformu olmuştur. Platform, Kufar ödeme hizmeti aracılığıyla güvenli ödeme yöntemleri de sunmaktadır.
- Onlíner.by: Mal ve hizmetlerin fiyatlarının karşılaştırılmasına ve tek bir yerden satın almalarına olanak tanıyan bir Belarus çevrimiçi pazar yeridir. Hizmet, elektronikten ev aletlerine kadar geniş bir ürün yelpazesi sunar ve güvenli ödeme sistemi Onlíner Pay'i kullanır.
- Deal.by: Elektronik, giyim, ev eşyaları ve daha fazlası dahil olmak üzere çeşitli kategorilerde ürünler sunan popüler bir Belarus pazar yeridir. Hem küçük hem de büyük satıcılar için mağaza oluşturma olanağı sunar.
- 21vek.by: Belarus'da ev aletlerinden giyim ve aksesuarlara kadar geniş bir ürün yelpazesine sahip yaygın bir online pazaryeridir.
- Wildberries.by: 2004 yılında kurulan Rusya'ya ait online pazaryeri Wildberries 2012 yılında Belarus pazarına girmiştir. Belarus'da ürün çeşitliliği ve ülke geneline yayılan teslimat ağıyla tanınır.
- Ozon.by: 1998 yılında online kitapçı olarak kurulan Rusya'ya ait platform bugün dünyanın en büyük online pazaryerlerinden birisidir. 2021 yılından bu yana Belarus'ta faaliyet göstermektedir. Ozon.by elektronik eşyadan, tekstile, mobilyadan gıdaya her ürünün satıldığı çok büyük bir pazaryeridir.

4.15.2 Özel Günler, Bayramlar v.b.

Tüm ofislerin kapalı olduğu ulusal tatiller:

1-2 Ocak: Yeni Yıl

7 Ocak: Ortodoks Noeli

8 Mart: Kadınlar Günü

1 Mayıs: İşçi Bayramı

9 Mayıs: Zafer Bayramı

3 Temmuz: Bağımsızlık Günü

7 Kasım: Ekim Devrimi Günü

25 Aralık: Katolik Noeli

Ayrıca, Paskalyadan sonraki dokuzuncu gün olan Radonitsa günü (ölüleri anmak için özel gün) resmi tatildir. Radonitsa günü için her yıl resmi tatil tarihi değişmekle birlikte <https://www.calendar.by/> adresinden tüm resmi tatil tarihlerini görmek mümkündür.

4.15.3 En Çok Kullanılan Sosyal Medya Platformları

2025 yılı itibarıyla Belarus'taki en popüler sosyal medya ağıları:

- TikTok; yaklaşık 5,6 milyon kullanıcı ile en hızlı büyüyen platform olup, özellikle gençler arasında yaygındır.
- Instagram; yaklaşık 3,9 milyon kullanıcısı vardır ve ikinci en yaygın platformdur.
- YouTube; ülkede internet kullanıcılarının yaklaşık %90'ına ulaşan bir platformdur.
- VKontakte - yaklaşık 1,8 milyon kullanıcı ile gençler arasında popüler ve önde gelen sosyal ağlardan birisidir.
- Odnoklassniki - yaklaşık 1,7 milyon kullanıcı ile popüler sosyal ağlardan birisidir.
- Facebook - yaklaşık 700 bin kullanıcısı olup, sabit bir dinamiği vardır.

Mesajlaşma uygulamaları arasında ise sırasıyla en çok Viber (%70 kullanıcı), Telegram (%33,5) ve WhatsApp (%27,7) kullanılmaktadır.

4.15.4 E-Ticaretteki Gümrük Vergileri ve Muafiyetleri

Belarus'ta e-ticarete ilişkin kurallar, Avrasya Ekonomik Birliği (AEB) normlarıyla uyumlu hale getirilmektedir. Genel olarak, üçüncü ülkelerden Belarus'a ithal edilen mallar için, AEB Ortak Gümrük Tarifesi tarafından belirlenen ithalat vergileri uygulanır. Elektronik ticarete konu ürünler için, üçüncü ülkelerden ithalatla özel bir kategori oluşturulmuş, gümrük vergileri için muhtemel tek oranlar ve bireyler için gümrüksüz ithalat seçenekleri sunulmuştur.

Yurt dışından e-ticaret siteleri ve çevrimiçi pazaryerleri aracılığıyla bireyler tarafından satın alınan mallara uygulanan ithalat vergileri, 200 € veya altındaki siparişler için vergiden muaftır. 200 €'yu aşan siparişler için, malların gümrük değerinin %5'i oranında, ancak kg başına en az 1 € vergi uygulanır.

4.15.5 E-Ticarete Yönelik Düzenlemeler

Belarus'ta yabancı e-ticaret operatörlerinin tüzel kişilik olarak kayıt yaptırmaları, çevrimiçi pazaryeri sahiplerinin ticaret siciline kayıt yaptırmaları zorunludur. Mağazanın web sayfası, satıcı hakkında doğru bilgileri (isim, adres, kayıt bilgileri), ürün bilgilerini (fiyat, raf ömrü, üretici, sertifikalar vb.) içermeli ve uzaktan ödemeleri kabul edebilmelidir. Yeni kurallar ayrıca müşteri sorularına elektronik yanıtlar verilmesini de gerektirmektedir.

1 Ocak 2026 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, Belarus'taki şahıs şirketleri (IP), satılan malların üreticisi olmadıkları sürece, çevrimiçi pazaryerleri de dahil olmak üzere toptan ticaret yapma hakkından mahrum bırakılacaktır. Ancak, şahıs şirketlerince çevrimiçi pazaryerleri aracılığıyla nihai tüketicilere satış yapmasına izin verilmektedir.

Çevrimiçi pazaryeri sahipleri, yerleşik olmayan satıcıların Belarus tüketici koruma yasalarına uymasını sağlamaktan sorumludur. İhlaller durumunda, Tekel Karşıtı Düzenleme ve Ticaret Bakanlığı (MART) bu platformlara erişimi kısıtlayabilir.

Belarus'ta reçetesiz ve reçeteli ilaçların, veteriner ilaçlarının, alkollü içeceklerin, tütün ürünlerinin ve değerli metallere yapılmış mücevherlerin internet üzerinden ticareti yasaktır. Bu konudaki özel bir yasal düzenleme, Şubat 2025 tarihli ve 52 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'dir. Bu kararname,

e-ticaret siteleri aracılığıyla mücevherlerin mesafeli satışını düzenleyerek sözleşmeler ve bilgi alışverişi için özel şartlar koymaktadır.

Bu kapsamda, Belarus'taki e-ticaret mevzuatı, kayıt gereklilikleri ve bilgi şeffaflığı konusuna haasasasiet göstermeke; şahıs şirketlerinin toptan satış faaliyetlerini sınırlandırırken, çevrimiçi pazaryeri sahiplerini tüketici haklarını korumakla yükümlü tutmaktadır.

4.15.6 E-Ticarete Yönelik Lojistik Hizmetleri (Hızlı kargo ve sipariş karşılama hizmetleri (fulfillment) sunan firmalar v.b.)

Belarus'taki en iyi posta operatörleri ve kurye hizmeti veren şirketler aşağıda sıralanmaktadır:

-AutoLight Express (OOO "Avtolightexpress"): Minsk ve Belarus'ta ekspres teslimat pazarının liderlerindedir. Operatör ayrıca City Post markası altında da faaliyet göstermektedir. Belarus'ta 16 şehirde (bölgesel şehirler ve tüm büyük ilçe merkezleri) 36'dan fazla şirket içi toplama ve teslimat noktasına sahiptir. Operatör, Ulaştırma Bakanlığı lisanslıdır ve kapıda ödeme seçeneği sunmaktadır.

-DPD (OOO "DPD Bel"): Belarus içinde, Rusya, Kazakistan, Kırgızistan, Ermenistan ve dünya çapında ekspres teslimat hizmetleri sunan uluslararası bir operatördür. Belarus'taki DPD ağı, 18 DPD şubesi, 55 ortak teslim noktası ve 10 parsel terminalini içermektedir. DPD, 2016 yılından bu yana kapıda ödeme hizmeti sunmaktadır. DPD Bel LLC, Belarus Cumhuriyeti gümrük temsilcileri siciline kayıtlıdır.

-Belpochta: Belarus'un en büyük posta operatörüdür. Belpochta'nın ulaşım ve lojistik sistemi, 20.000'den fazla çalışan, 3.000 postane (yaklaşık 700 kırsal postane dahil), 15.000 araçtan oluşmaktadır. Belpochta, ödeme acentesi statüsüne sahip tek şirkettir. Ağırlık kısıtlaması olmaksızın teslimatta nakit ödeme kabul edebilir.

-Europost (ZAO "Euroopt Online Mağazası"): Minsk ve Belarus'taki önde gelen ekspres paket ve ekspres kargo teslimat operatörlerinden biridir. Europost, Belarus'un en büyük perakendecisi Euroopt'un bir projesidir. Europost, teslimat noktalarına veya müşterinin kapısına kadar paket ve kargo teslimatı sunar. Postalar, 55 şehirdeki 110'dan fazla şubede kabul edilir ve gönderilir. Operatör ayrıca teslimatta nakit ödeme seçeneği de sunar.

-M&M Express (M&M Militzer & Munch), Minsk, Belarus, Rusya, Gürcistan, BDT, Baltık ülkeleri, AB ve dünya çapında 220'den fazla ülkede ekspres posta ve kargo teslimatı sağlamaktadır. M&M Express, Belarus Cumhuriyeti'nde 300'den fazla şubeye hizmet vermektedir. Müşterilerine en iyi hizmeti sunmak için şirketin Belarus genelinde 15 şehirde ofisi bulunmaktadır. Operatör, İletişim Bakanlığı tarafından lisanslandırılmış olup, bu lisans sayesinde kapıda ödeme hizmeti sunabilmektedir. Ayrıca şirket, gümrük temsilcileri siciline kayıtlıdır.

-TMF Trans (TMF-Trans LLC), Belarus içinde ve Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Ermenistan'daki herhangi bir noktaya, TMF Trans'ın varış noktasında şubesi olup olmadığına bakılmaksızın, konsolide kargoların ekspres teslimatını sağlamaktadır. Operatör ayrıca sipariş karşılama hizmetleri (koruma amaçlı depolama, teslim alma ve teslimat) de sunmaktadır.

-Pony Express: (Pony Express LLC): Belarus içinde, Rusya, BDT ülkeleri ve uluslararası alanda eksiksiz bir ekspres posta ve paket teslimat hizmetleri yelpazesi sunan uluslararası bir operatördür. Operatörün Minsk ve tüm bölgesel merkezlerde şubeleri bulunmaktadır. 2020 yılında kapıda ödeme kabul etme lisansı almıştır.

-Vozim.by: 2010 yılında online mağazalar için teslimat hizmeti sağlayıcısı olarak kurulmuştur. Günümüzde hizmet, Minsk ve Belarus içinde, ayrıca Rusya (Moskova, St. Petersburg) ve Kazakistan'a ve Kazakistan'dan konsolide kargoların ekspres teslimatında uzmanlaşmıştır.

-SDEK: Belarus'ta bir franchise sistemi aracılığıyla çalışmaktadır. SDEK Belarus içinde ve Rusya ve BDT ülkeleri arasında posta ve paket teslimatı yapmaktadır. SDEK'in şu anda 16 ülkede 1.900'den fazla ofisi bulunmaktadır.

4.16 Tanıtım ve Pazarlama

Ülkede sektöre yönelik tanıtım faaliyetleri doğrudan marketler tarafından, sosyal medya gibi yenilikçi pazarlama teknikleri kullanılarak ve geleneksel pazarlama araçları olan televizyon, radyo, gazete, internet gibi farklı medya kanalları kullanılarak yapılmaktadır.

4.17 Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Tüketiciler tarım ürünlerini daha çok market/hipermarketlerden ve pazarlardan temin etmektedir.

Genellikle taze meyve ve sebze alışverişinin yapıldığı merkezi yerlerde yer alan semt pazarları hafta sonu çok kalabalık olmaktadır. Pazarlar yetiştirilen taze ürünleri doğrudan çiftçilerden veya özel çiftliklerden satın alma fırsatı sunmaktadır.

Diğer taraftan, marketler ve süpermarketler ise ürün fiyatı, düzenli promosyonlar ve indirimler, ürün seçme imkanı ve günümüzde yaygınlaşan internet üzerinden alışverişlerde tercih edilen yöntem olarak önemini korumaktadır. Belarus'ta marketten eve teslimat hızla gelişmektedir. Büyük perakende zincirleri (Euroopt, Green, Korona), özellikle büyük şehir sakinleri arasında giderek daha popüler hale gelen online sipariş ve eve teslimat hizmetleri sunmaktadır.

4.18 Sektörde Vergiler (gümrük vergisi, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi, ilave gümrük vergisi, anti dumping vergisi v.b.)

Ülkede Katma Değer Vergisi genel olarak %20 olarak belirlenmiştir. Ancak bazı istisnalar bulunmaktadır. 2025 yılı sonuna kadar, Belarus'ta %10 KDV'ye tabi gıda ürünleri listesi, Belarus Cumhuriyeti Vergi Kanunu'nun 26. Ek'inde düzenlenmiştir. Bu indirimli orana tabi başlıca ürün kategorileri işlenmemiş et ve et ürünleri, balık ve balık ürünleri, süt ve süt ürünleri, tahıllar, ekmek ve unlu mamuller, tereyağı, şeker, tuz, yumurta ve bebek maması olarak belirlenmiştir.

Belarus ithal ürünleri çeşitli kategorilere ayırır ve her kategorinin kendine özgü gümrük tarife oranları vardır. Bu oranlar yerel endüstrileri korumak, gelir elde etmek ve temel mallara erişimi garantilemek için tasarlanmıştır. Belarus'un güçlü bir tarım sektörü vardır, ancak ülke hala çeşitli tarım ürünlerini, özellikle de yurt içinde yaygın olarak üretilmeyenleri ithal etmektedir. Tarım ürünleri, yerel çiftçileri korumayı ve gerekli gıda ürünlerinin ithalatına izin vermeyi amaçlayan tarifelere tabidir. Aşağıda başlıca tarife kategorilerinin ve bunlara karşılık gelen oranlar gösterilmektedir:

Meyve ve Sebzeler:

Taze meyveler: Örneğin elma %5 (min kg başına 0,015–0,06 Euro), muz %0, üzüm %5

Sebzeler: Örneğin patates %0-10, havuç %0, domates %10-15

Dondurulmuş meyve ve sebzeler: % 7,5, %11, %10

Kurutulmuş meyveler: %4

Tahıllar ve Hububatlar:

Buğday: %5

Pirinç: %0-10

Mısır: %0-3-5

Arpa: %5

Et ve Kumes Hayvanları:

Sığır eti: Kotaların dışındaki oranlar %15-50

Kumes hayvanları: %25-80

İşlenmiş etler (sosis, pastırma): %15

Süt Ürünleri:

Süt: % 5-15

Peynir %12-15-16, (ancak kg başına 0,32 eurodan az olamaz)

Tereyağı: % 15

Yenilebilir Yağlar:

Ayçiçek yağı: %10-15

Palm yağı: % 0,3,14

Zeytinyağı: %5

Diğer Tarım Ürünleri:

Şeker: Beyaz şeker (GTIP kodu 1701 99 100) için de mevsimsel ve değişken oranlar geçerlidir ve bu oranlar ithalat dönemine bağlı olabilir.

Örneğin, belirli bir GTIP kodu için oran, 1 Ocak - 30 Haziran tarihleri arasında ton başına 340 dolar iken, 1 Temmuz - 31 Aralık gibi diğer dönemlerde ise oran ton başına 250 dolar olabilir.

Çay ve kahve:

Siyah çay (fermente edilmiş) ve kısmen fermente edilmiş (GTIP Kodu 0902 40 000): %0-12,5.

Yeşil çay (fermente edilmemiş) (GTIP Kodu 0902 10 000 1): %12, ancak kg başına en az 0,34 €.

Kafeinli kavrulmamış kahve (GTIP kodu 0901 11 000 1): %0.

Kafeinli kavrulmuş kahve (GTIP kodu 0901 21 000): %8, ancak kg başına en az 0,16 €.

Kahve ekstraktları, esansları ve konsantreleri (hazır kahve) (GTIP kodu 2101): %7,5, ancak kg başına en az 0,34 €.

4.19 Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

Sektörel veya genel tarife dışı engeller bulunmamaktadır.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Belarus, düz bir ülke olması nedeniyle geniş tarım arazilerine sahip olmakla birlikte toprak yapısı ve iklimi göz önüne alındığında bazı sebze ve meyve ürünleri için dışa bağımlı bir özellik sergilemektedir. Ülkemizin ürün çeşitliliği sunan stratejik konumu dışa bağımlı oldukları ürün grupları için bir fırsat sunmaktadır.

Ayrıca, turistik geziler sayesinde Türkiye'yi tanıyan alıcılar arasında Türk ürünlerinin imajı olumludur. Türk ürünleri ile tanışmış olmaları, Türkiye'nin önemli markalarının perakende marketlerdeki paylarının artması ve Türk Malı imajı ihracatçılarımız için fırsatlar sunmaktadır.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Son yıllarda ülkenin yaptırım altında olması nedeniyle navlun fiyatlarının artması, güzergahların ve dolayısıyla nakliye süresinin uzaması, Ülkenin batıdaki komşularıyla sınır kapılarında yaşanan istikrarsızlıklar, Litvanya sınırının politik sorunlar nedeniyle her an kapanma riski ile karşı karşıya kalınması ve kapandığında açılma süresinin belirsizliği bozulma ihtimali bulunan ürünler için büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

7. Tarım Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Belarus pazarına girmek isteyen firmalarımızın yerinde kalite ve fiyat incelemesi yapması, Raporun 1.4 nolu başlığında belirtilen market ve firmalarla doğrudan temas kurması önem arz etmektedir.

8. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar

Ticari ilişki kurulduktan sonra mal tesliminde bozulma riski olan ürün grupları için Belarus'ta firmayı temsil edecek ve ürünlerin teslim anında ithalatçıya eşlik edecek daimi bir firma temsilcinin bulunması fire nedeniyle yaşanabilecek sıkıntıların önüne geçecektir.

9. Genel Değerlendirme

Belarus ile ticaret yapmak isteyen Türk firmaları için önemli fırsatlar ve zorluklar bulunmaktadır. Yasal düzenlemeler, lojistik zorluklar politik riskler ve kültürel farklar gibi unsurlar dikkate alınarak doğru stratejiler geliştirilmelidir. Bu stratejilerle Belarus ile sürdürülebilir bir iş ilişkisi kurmak mümkündür.

10. Yararlı Adresler

Belarus Cumhuriyeti Tarım ve Gıda Bakanlığı (Minselkhosprod): <https://mshp.gov.by/>

Veterinerlik ve Gıda Denetimi Dairesi: <https://www.dvnp.gov.by/> (Veterinerlik konuları, gıda hammadde güvenliği ve gıda ürünlerinden sorumludur.)

Bitkisel Üretim Ana Müdürlüğü: <https://mshp.gov.by/ru/korma-ru/> (Tarım, yem üretimi, karantina ve bitki koruma konularından sorumludur.)

Dış Ekonomik Faaliyet Ana Müdürlüğü: https://mshp.gov.by/ru/podrazd_ved-ru/ (Tarım ürünlerinin ihracatı ve ithalatından sorumludur.)

Belarus Evrensel Emtia Borsası: <https://www.butb.by/> (Doğu Avrupa'nın en büyük emtia borsalarından biridir. Ticaret, metal ürünleri, tarım ürünleri, orman ürünleri ve sanayi sektörlerinde gerçekleştirilmektedir.)

Tarımsal Eğitim Kurumları:

Belarus Ulusal Bilimler Akademisi (Belarus Ulusal Bilimler Akademisi): <https://nasb.gov.by/rus/about/glavnaya/> (Bilimsel ve uygulamalı merkezleri aracılığıyla sektöre bilimsel destek sağlar, ıslah çalışmaları yürütür ve tarım, hayvancılık ve mekanizasyon alanlarında yeni teknolojiler geliştirir.)

Belarus Cumhuriyeti Ekonomi Bakanlığı: <https://economy.gov.by/ru/>

Vergi ve Harçlar Bakanlığı (MTS): <https://nalog.gov.by/>

Devlet Tahıl Müfettişliği: <https://ghi.by/> (Tahıl ve işlenmiş ürünlerinin kalitesini izler.)

Devlet Standardizasyon Komitesi (Gosstandart): <https://gosstandart.gov.by/> (Tarımsal sanayi kompleksindeki teknik düzenlemelere ve standartlara uyumu izler.)

Devlet Kontrol Komitesi (SCC): <https://kgk.gov.by/ru> (Tarımsal sanayi kompleksindeki devlet destek fonlarının kullanımı ve mevzuatın uygulanmasının genel denetimini sağlar.)

11. Kaynakça

- Belarus Cumhuriyeti Tarım ve Gıda Bakanlığı
- Belarus İstatistik Komitesi
- Belarus Ulusal Yatırım ve Özelleştirme Ajansı
- Belarus Evrensel Emtia Borsası
- Belarus Ticaret Odası
- T.C. Ticaret Bakanlığı
- Trade Map
- Yerel Gazeteler ve Medya